

A 16os honvéd

Előfizetési ár:

Egy évre 7 kor. 20 f. Fél évre 3 kor. 60 f.
Negyed évre 1 korona 80 fillér.

Megjelenik

minden hó 1-én és 15-én.

**A lap jövedelme az ezred hadi özvegy
és árva alapját gyarapítja.**

A szellemóra.

És tulleptük hazánk határait, elmaradoztak a bánási zöld mezők, elszállt a levegőből a magyar föld jellegzetes érdekessége: a délibáb, mely egy-egy pillanatra elvitt minket a mesék gyönyörűséges országába.

Most idegen föld sarát tapossuk ismét, idegen emberek idegen szemekkel néznek ránk: nincs már magyar szó, nincs már magyar dal, nincs már magyar kenyér: ismét idegen szokások, népek közé keveredtünk.

A háború világjáróvá tett bennünket, nagy bámuló csodálkozással néztünk 914-ben az előttünk ismeretlen emberekre, később megszoktuk őket; fel sem tűntek végre.

Az ember csodálatosan alkalmazkodó lény, ami ma idegen, holnap már sajátjának vallja, amihez ma félénken nyul, másnapra szeretettel öleli magához; megszokik mindent: a száraz kenyeret úgy mint a puhát, a jó sors után a rosszba is beletörődik, a szabadság után az igát, béke után a háborút. •

Ezért van az, hogy dalosak voltak a vonatok, amikor a temesvári „frontot” elhagytuk, pedig tudtuk, hogy ezen jó után a kevésbé jó következik. Az ember beletörök mindenbe, az ember új bizonytalanságok felé inkább szalad, mint a bizonyosságok megszokott monoton útját tapossa.

És ütött a szellemóra. . . .

Olaszország. Ide érkezünk négy vajudásos háborús év után. Ide érkezünk a galicziai

saraktól, a wolhyniai mocsaraktól, ide jöttünk a Strypa-front ezer veszélye után, megjöttünk a romániai határ égbenyúló hegyeiről, ide az olasz gránicokra, hogy összemérjük fegyvereink erejét az olaszéval. A rég hallott fegyverzaj élességéhez, a puszkák ropogásához, a gránátok vijjogásához, a repülőgépek örületes bűgéséhez ismét hozzá kell szoktatni füleinket, meg kell feszíteni karjaink izmait és lelkünket meg kell erősíteni, mert újra fel kell, hogy kerekedjen bennünk a harcos, a katona, a lelket megrázó önfeláldozás.

Verekedtünk az oroszal, ránk nehezedett tömegeinek sulya; álnok, orvul támadó román katonák futó lábait mi rugasztottuk iramlásra, most meglátjuk milyen az olasz, francia, angol, amerikai ellenfél.

Mert itt megismerkedünk velük, mert itt látni fogjuk miként verekszenek, ha majd összemérjük fegyvereink erejét.

Ütött a szellemóra.

Mig más harctereken ha emberként küzdöttünk, megálltunk mindig helyünkön, itt szellemeként kell, hogy harcoljunk s ha üt a szellemóra, a riadót jelző harang, az ősök példás lelke költözzön belénk, edzők meg fegyvereink élet, az ősök vére fussa át ereinket, az ő karjuk izma szállja meg karjainkat, mert itt dől el, hogy élhetünk-e egy oly föld-darabon, melyet Magyarországnak neveznek, mert itt dől el az olasz harctéren, hogy élhetünk-e mint magyarok, élhetünk-e mint nemzet s nevezhetjük-e majd magunkat magyar népnek.

Bajtársak! Ütött a szellemóra! a ti erős karotokra és fegyveretekre néz egy jobb sorsra érdemes ország apraja-nagyja; bajtársak! a ti házatok, földetek, életek megmaradása, vagy pusztulása dől el az olasz harctéren. Mindenki érezze lényének fontosságát, mindenkit hasson át az a tudat, hogy ha lankad a karja, hogy ha el erőtlenedik a lelke, akkor egy szép ország pusztulása, szétmorzsolása jön utána.

Ütött a szellemóra!

Ti a holnap lovagjai vagytok és új honfoglalók kell, hogy legyetek, mert ez a harc egy új honfoglalást jelent, új életet, új boldogságot.

Ez az ország, mely szerencsétlen volt ezer évig, melyet ádáz háborúk és hadjáratok pusztítottak, most úgy érezzük, a ti véreteken váltódik meg. Ti vagytok a megfeszített krisztusok, kikhez új élet, új ige, új imádság zsendül, ti vagytok a megfeszített krisztusok, kik megváltjátok ezt az országot, kik új életet, új üdvöt hoztok. Bajtársak! ütött a szellemek órája, egy új hajnalhasadást kell, hogy megszüljete.

Bajtársak! Magyarország millió népének szeme néz rátok, ti töleket várja az életet, várja az áldást várja a békét.

Ütött a szellemek órája! . . .

A nem tényleges tisztetek egyesületbe tömörülnek.

A nem tényleges tiszteket egyesülésre hívja fel a Király. Hogy mily fontos ez egyesülés, nem kell kommentálni, beszél magától a rendelet, amelyet Ő Fellege születése napján fognak kihirdetni:

Világok négy éve tartó ádáz harcában hivatásos katonabajtársaitokkal összeforrva osztogatok a háboru minden örömeiben és veszedelmében ti, nem tényleges állományu tisztetek.

Bátran, önzetlen lemondással és minden áldozatra készen dacoltatok a háborus élet viszontagságaival.

A hadsereg és haditengerészet büszkén tekint reátok, akiknek soha el nem évülő hőstetteiért mély hálával adózik hazánk.

Vér és vas elválaszthatatlan köteléket teremtett köztetek és tényleges bajtársaitok között. Közös sorsunk volt az élet és halál. Ez egybeforrasztott bennünket.

Ti is, nem tényleges lelkészek és hivatalnokok, éppen úgy méltóan megállottatok helyeteket a világháboru eseményeinek áradatában. Ugyanolyan kötelességérzettel áthatva, lankadatlan munkakedvvel, akárhányszor ellenséges tűzben, teljes erővel és legjobb tudással szolgáltatok a haza nagy és szent ügyét. Testetek és lelketek minden szála egybeolvadt a katonasággal.

Ti mindnyájan, a fegyverben álló nép vezetői és oktatói, óvjátok meg a fegyveres erőhöz való hozzátartozásnak ezt az érzését majd akkor is, ha hú

Utítársaim.

Temesvár - Budapest 918.

A mostani svarmliniás és lisztécédulás világban kevés ember vállalhatja magát boldognak s ezen kis számú kiválasztottak közül is csak igen kevesen élvezhetik boldogságukat zavartalanul. Ki lehet most boldog? Akad . . . egy-kettő.

Boldog egy felmentett vőlegény, mikor volt civil társai harctéri hőstetteit az újságokból olvassa menyasszonyának.

— . . . boldog Zeidl Vencel mikor romlott hűskészitményeiért leülte a rásózott 15—20 napot. . . .

— . . . boldog Wilson — az amerikai akasztófára érett elnöke — mikor a nagy nyugati győzelmeiket olvassa a londoni kábeltáviratokból

— . . . boldog egy vidéki hivatalnok, mikor a trafiktündér jóvoltából a heti dohány kiosztáskor, két kurta helyett hármat kap. . . .

— . . . boldog egy aktív pilóta, mert a levegőt — ami nélkül még a legjobb repülőgéppel sem tudna repülni — még mindig nem levegő-cédulára osztogatják. . . .

— . . . végül . . . boldog voltam én, mikor szabadságos igazolvánnyal a kezemben a vonathoz indultam. Teljesen boldognak azonban még a fent felsoroltakat sem tudom elképzelni.

A szerelmes vőlegény boldogsága felett komor felhőként lebeg a „felmentések revíziója” s a „pótsorozás.” —

— . . . Wilson legtöbbször arra ébred, hogy a nyugati győzelmeket a németek aratják. . . .

— . . . Zeidl Vencel sohasem tudhatja, hogy mikor csukják be ismét 10—20 napra. . . . ? (Szegényre nagyon rá jár a rúd!)

— . . . a vidéki hivatalnok heti három kurtájából rendszerint egyik sem szelel. . . .

— . . . a pilóta — bár gépe még mindig dúskálhat a levegőben — még sem boldog, ő szegény szintén legfeljebb a levegőben dúskálhat csak és sirva gondol vissza a régi jó időkre, mikor ugyan kevesebb volt a repülőgép, de annál több a rántott csirke, sós-kifli

— . . . én azonban — csomagomban 400 drb. összespórolt Memphis cigarettával s a zsebemben a fentemlített szabadságos levéllel határozottan boldog voltam, de csak vonatom indulásáig. — Bár vonatom csak 8 órakor indult, én már 6-kor csomagoltam s okulva a háborus tapasztalatokon 7 óra néhány perc-kor már az állomáson voltam, hogy idejében egy ülőhelyet biztosítsak magamnak. Jegyemet megváltva boldogan rohantam vonatomhoz s fel a katonai kocsi! Egy békéflagylalt s a Niagara bővizfi zuliánya sem

kötetlenségteljesítés után visszatértek a békés hivatás körébe.

Társátok ébren magatokban és gyermekeitekben ezt az érzést, hogy a fegyveres hatalom kötelékében eltöltött nagy idők emlékeiből táplálkozó szellem megérlelje babérral koszoruzott tetteitek gyümölcseit!

Hódolatteljesen, szeretett legfelsőbb hadurunk születésének ünnepén intézem hozzátok az ünnepélyes felszólítást: egyesüljétek!

Az egyesülés erőt, a széthúzás és közömbösség gyengeséget jelent. Tömörüljétek bajtársi egyesületekben, teremtsétek meg azt a kapcsolatot, amely az eljövendő békés időben is biztosítja a szoros érintkezést a hivatásos tiszttal.

És hogy ezen felhívást mielőbb követhesse a tett, alább közlöm azon irányelveket, amelyek szerint ilyen egyesületek megalakítására, vagy már élő egyesületek átalakulására az előmunkálatok haladéktalanul megkezdendők volnának.

A mindennapi élet kérdéseit, a pártoskodást és politikát mellőzve, magánérdekeket és egyéni vágyakat háttérbe szorítva, egyesüljétek hű egyetértésben! Önként megalakítandó egyleteitek legyenek a király iránti hűségnek és szeretetnek, a hazafias gondolkodásnak és lovagias érzésnek igaz otthona!

*

A nem tényleges tisztek és tisztviselők egyesülése kétféle módon történhetik:

A csapattestek részéről: Az állományukba tartozó nem tényleges tisztek és tisztviselők egyesülése útján.

A nem tényleges tisztek és tisztviselők részéről:

hülhetett volna le jobban, mint az itt látottak. A folyosókon ládák, kosarak heverték babiloni összeviszasságban, a fülkékben összehúzó utasok öröködték féltékenyen nehezen szerzett ülőhelyeik fölött. Több kocsi végignézve arra a nem éppen biztató, de határozott meggyőződésre jutottam, hogy itt semmiféle protekciós ülőhelyet már nem szerzhet. Végő mendecképpen a civil kocsik felé fordultam.

A szerencse az első pillanatban rám nevetett egy üres fülke alakjában. A podgyásztartóban egy kőzitáska s egy civilkalap, az ülésen pedig — valószínűleg a fenti kalap tulajdonosa — egy kövér civil úr szendergett. A fülkébe lépni s a civil úr tyúkszemére hágni egy pillanat műve volt:

A nem épen tapintatos, de hatásos ébresztőre emberem legelőbb is a száját nyitotta ki (valószínűleg káromkodás céljából) s csak azután a szemét, azonban idejében észrevette duzzadó (nem az egészségtől) revolvertáskámat s célszerűbbnek találta a száját becsukva a szemét pedig kinyitva tartani.

Mint a legjobb helyet a civil úrral szemközt levő sarokülést foglaltam el. Eddig még csak ketten vagyunk bent, én . . . és ő . . . A külső után itélve nem lehet más mint vidéki lapszerkesztő. Hogy vidéki az bizonyos. 100 kg.-t meghaladó alakja délvidéki jólétre v. ill. Hogy újságszerkesztő az is egészen bizonyos.

Lakhelyük szerint, helyi egyesületekbe való tömörüléssel.

A helyi egyesületek a területi beosztás alapján szövetségekké volnának egyesítendőek.

Minden nem tényleges tisztet csapattestéhez hosszú éveken át kifejlesztött bajtársias érzés fűz. E bajtársiaság a tényleges tiszttalra támaszkodó, önként megalakítandó egyesületben, mint ezred- (zászlóalj-stb.) intézményben ápolható.

A csapattestenkénti egyesületek a hivatásos tiszttal való benső összeköttetést csak azok számára teszik lehetővé, akik az illető csapattest állomáshelyéhez közel laknak. Ezért a csapattestenkénti egyesületeken kívül szükséges lesz a nagyobb városokban (helyőrségekben) az ott és azok környékén élő nem tényleges havidíjasok számára helyi egyesületeket és szövetségeket alakítani.

Ezek a helyi egyesületek katonai kerületenként — Magyarországon honvédkerületenként — fiókszövetségekbe és azonkívül a monarchia mindkét államának területén (valamint Bosznia-Hercegovinában) egy-egy országos szövetségbe volnának egyesítendőek.

A szövetségek bármelyikébe való belépéshez csak az a feltétel szükséges, hogy az illető tiszt (tisztteljes) a fegyveres erő valamely részéhez tartozzék. Az állampolgárság nem jön figyelembe, vagyis a monarchia védőerejének Magyarországon élő tagjai a magyar, az Ausztriában élők az osztrák, a Bosznia-Hercegovinában tartózkodók az ottani szövetséghez csatlakozhatnak.

Az országos szövetségek élén (Budapest, Bécs, Sarajevo) egy-egy országos elnök állana, akit Magyarország számára a honvédelmi miniszter, Ausztria szá-

jobb kezének minden ujjá tentáival van egész a csontig átitatva, úgy, hogy a legjobb békecsapattest is csak két évi lelkiismeretes munka után tudná nagyjából el- tüntetni. Minden zsebe megtömve hírlapokkal (ezek a külső és belső munkatársak) ezen kívül beszél németül is (ezt a kezében levő „Pester Lloyd“-ról következtetem) ezek után kétség sem fér hozzá s nem lehet más csak lapszerkesztő. Ő újságjaiba temetkezett, én az ablakon néztem ki, szóval elég jól elszórakoztunk. Kellemes együttlétünket zúgó moraj zavarta meg. A váróteremből tört elő a szabadjáró eresztett civil utasok áradata, ütve, verve, taszigálva egymást, vágatnak a mit sem sejtő vonat felé.

Az üres fülkék pillanatok alatt telnek meg. A mi ajtónkhoz is elér az áradat. Először is egy fantasztikus kalapdoboz tűnik fel. (Bravó! legalább hölgy utitársunk is lesz!) Utána egy hegedűtök, egy kézibőrdő, egy hordár, majd egy retikül s végül mindezen tárgyak boldog tulajdonosa: a művész nő lép be. Hogy nem más mint művész, azt a csomagjai közt levő hegedűről s a fiatal hölgy frizurájáról állapítom meg. A kalap vagy sapkaformájú ruhadarab szélein édes barnafürtök sorakoznak szabadon választott párokban, külön-külön mindegyik önállósítva magát. A bájos nő hanyagül veti le magát civil utitársam melletti ülésre s közben egész véletlenül hal könyökével úgy fejbe

mára az osztrák landwehrminiszter, Bosznia-Hercegovina számára a hadügyminiszter javaslatára Ó Felsőge nevez ki.

A fiókszövetségek elnökeiket maguk választják. A választást Magyarországon a honvédelmi miniszter, Ausztriában a landwehrminiszter, Bosznia-Hercegovinában pedig a vezénylő tábornok erősíti meg.

A nem tényleges havidíjasok állandó tartózkodási helyükön a nem ténylegesek egyesületének alapítását kezdeményezték. Ahol ilyen egyesület még nincsen, előkészítő-bizottságok volnának alakítandók.

A nem tényleges havidíjasok egyesületei és szövetségei főképpen a dinasztikus és hazafias érzés fenntartására, ápolására és szilárdítására hivatottak.

Céljuk továbbá mindenféle politikai és nemzeti ségi irányzat kizárásával:

1. A világháború alatt megszilárdult összetartozás érzésének és a bajtársias szellemnek ápolása nem tényleges állományú tisztek és hasonló állásúak által egymás között. Ugyanezen érzéseknek ápolása és mélyítése a hivatásos bajtársakkal.

2. A katonai érdekek elősegítése és a katonai képzés fejlesztése (bajtársi összejövetelek, sport, előadások, hazafias ifjúsági nevelés, önkéntes lövésben való kiképzés stb.).

3. Az egyesületi tagok személyes ügyeinek és gazdasági érdekeinek előmozdítása.

üti ártatlan civil szomszédját, hogy az percekig szédeleg a sarokban. Lábaik merész elhatározással a szemközt levő ülésre vetette, oly lendülettel, hogy a fe nem tagadható rúgástól még Pesten is sajgott a térdkalcsom. Semmi kétség . . . ! ez művésznő! Ily művészi rúgások és ütések nem eredhetnek közönséges halandótól. Ordítani szerettem volna, mint egy önértében megsértett oroslán, de figyelmemet egy új csodabogár vonta magára. Az ajtóban egy családi szalmakalap, csikos apacs-ing, kockás útiruha s mindezekben egy emberi bőrbé bujtatott csontváz tünt fel, őszülő hajfürtökkel s tömött Ferencz József szakállal. Ez csak osztrák lehet, ilyen kiéhezett fakósárga arcú alakokat még a háború 5-ik esztendejében is csak Bécsben lehet találni. Ezen megállapításom alapján a lehető legelőzékenyebben németül kínálok meg a mellettem levő üléssel, azon reményben, hogy azt tényleg el is foglalja, ugyanis a szegény vékonydongájú emberi árnyéknak egy fél ülés is sok, a többi marad nekem s én kényelmesen utazhatom.

A kegyetlen sors durván keresztül húzta számításaimat. Két szabadon maradt ülésünkre egy természetes asszonyosság telepedett le leányával. A leány a művésznő mellé a tulsó oldalra, a nagy térfogatu mama pedig a bécsi polgártárs mellé telepedett le. Kényelemről többé szó sincs. Amit vékony szomszédómon megspóroltam volna, azt lefoglalja a kövér hölgy s én, bécsi szomszédómmal teljesen összepréselve szidtam a közlélelmézést, mert csak is az az oka, hogy ily te-rebélyes asszonyosságok is léteznek s azonfelül még utaznak is e nyomorult sártekén.

Egy izgalmas légi harc.

Tiszta, mélytűzű az ég. A kékség csak úgy szikrázik, az ember tüdeje táguul, szívja magába a levegő ozonját.

A kora hajnali órák felejthetetlenek itt, Olaszországban. Csak becsukni a szemet, mert ha kinyitod, ugyanaz a kép tárul eléd, mint az oroszfronton: lövészárok, szuszogó, álmos szemű bajtársak, felturt föld, szétszakgatott fatönkök és puskák, puskák. . . .

A reggeli csendet nem zavarja más, mint egy-egy puská vakkantás: borzalmas a háború némasága. De mulnak a percek, a csend megtörik, felsívít egy-egy iramló gránát: erős csattanás, a repeszdarabok sirva igyekeznek el behuzott nyakunk felett, aztán csend és ismét a játék. Oly sablonos minden, oly egyhangú: a felhuzott idegek már érzéfelettiek, csak tompa, ólmos körság érződik az emberen.

A háború nagy mehanizmusa végre lendületbe jön: bömböl, ordít, kattog reszket minden. Az ember úgy érzi, hogy reng alatta a föld: megmozdul.

A föld morog s a levegő is halált kezd okádni. Karcu gépmadarak tűnnek fel a láthatáron, s mint a vampirok: kezdik behálózni a csatateret.

A háború: kisajátít minden találmányt, igába hajt minden friss gondolatot, neki áldoz ezer és ezer mérnök agy minden megfeszített munkája.

Ott ügyelgek a repülőgépeink között. Tréfalkozás és vig munka folyik itt. Hozzák rendbe a megzabolázott mehanizmust, simogatják, tisztítják, itatják a gépeket, mert jaj! a törékeny embernek, ha nem gondoskodik kellőképp a motorok kényelméről: a gép érez, a gép él és halálra zuzza a figyelmetlent.

Elkeseredésemben cigarettára gyújtottam. Cigarettaárcám láttára, lapszerkesztő utitársamból egy bússóhaj tör ki s felső mellényzsebébe nyulva szintén a szájába tesz egy cigarettát. Előzékenyen nyujtom égő cigarettámat, hogy gyujtson rá! Rám néz (ezalatt arca 45 fokkal válik szomorubbá) és siró hangon felel:

— Kérem, ez nem ég, üvegből van salicillal töltve, de igen egészséges! Parancsolja megköstölni?!

— Köszönöm, az anyém ugyan csak papirból van dohánnyal töltve s nem is annyira egészséges, de mégis inkább csak emellett maradok, ellenben ha parancsol!?

Készséggel nyujtom tömött tárcámat; bár az üveggyártmányokat nagyra becülöm s a salicillról is jó véleménnyel vagyok, mégis a légi megsajnáltság a szegény ördögöt, ki nem késett megragadni az alkalmat és sietett eltüntetni salicill cigarettáját. Egy elragadó mozdulattal a művésznő is ajkai közé kapott egyet cigarettáimból. „Ugy-e nem haragszik?” Biztosítottam, hogy ennek nem volna semmi értelme, cigarettámat úgy sem adná vissza s ha már benne vagyok, megkínálok vékony osztrákomat is (utóvégre egy cigarettá se nem szoroz se nem oszt.) A barátkozás ezzel megkezdődött. Kedélyesen elcsvegtük az időt Pestig. Pesten fájó térdkaláccsal s üres cigarettáárcával búcsúztam el utitársaimtól.

Cigarettával ugyan már nem, de jó tanáccsal még mindig szolgálhatok: „Aki utazik lehetőleg hagyja otthon cigarettáit, tyúkszemeit, térdkalácsait s a fejét.” Hogy miért? Én tudom! . . . Vannak tapasztalataim.

Palóc.

Valaki hátulról befogja szemeimet: kedves jó pajtásom, ezredbeli bajtársunk rázza meg egy pillanattal későbbben kezemet.

— Szervusz Sitterli! — Rég nem látott bajtársam, Sitterli András főhadnagy szorongatta kezemet. Gépéhez mentünk. A karcsu madár mint egy nyugvó vércse pihent előttünk. Karcsu dereka, világos szárnyai s a napon megcsillámló dróthálózata kedves benyomást tesz.

— Látod pajtás. Ez az én kis gépem — szólt — az „Uci“. Drága alkotmány, eddig mindig jól viselte magát, pedig nem egyszer volt már oly tűzben, hogy ugyancsak. Most látni fogod, hogyan dolgozik. Rajtam a sor. Felderíteni megyek s így meglátogatom az olaszokat.

Teljes kosztümbe vágta magát. A bőrkabát feszült rajta, mintha csak korzózni indult volna.

A motor megindult. A csavar vágja maga előtt a port, mint egy tüzesvértű mész: toporzékol, prüsszög, mindenképen indulni akar. Egy nyomás és a gép megindul. A gummikerekek, mint két motolla forogni kezdenek, már nem is látni s a kis „Uci“ felszáll, biztosan szeli a levegőt. Egy pár kör s már jó magasan lebeg. Szemem izgalmas tekintettel tapad a gépre: hogycs, hiszen a nem biztos alkotmányban egy ezredbeli bajtársam, jó pajtásom ül benne. A gép megy, úgy látszik rendeltetést végzi el feladatát. Egyszer csak a láthatáron több olasz harci repülő tűnik fel és egyenesen az „Uci“-nak tart. A többit már úgy mondom el, ahogy Sitterli főhadnagy elmesélte.

Az „Uci“ felemelkedett 4500 méter magasságba. Az ellenséges gépek körülrajzották egészen. A láthatáron egyetlen sajátgép sem volt látható. Nincs más hátra, mint menekülni és a visszavonulást fedezni tüzzel. Sitterli főhadnagy feláll gépében s izgalmas géppuska harc kezdődik. Zúgnak a motorok, kattog a géppuska s a madarak látszólag nyugodtan kergesznek. Mindegyik gép egymásfelé igyekszik kerülni. Az „Uci“ fölényesen viselkedik. Bátor ember vezeti a gépet, még bátrabb főhadnagy kezeli a haláltokádó géppuskát. Az „Uci“ kikerül a körből s most már csak egy géppel kell viaskodni. Fogynak a géppuska hevederek, izzik a cső s a hatás nemsokára mutatkozik. Az ellenséges gép inog, vacillál, örületes zuhánással bukik a föld felé. Egyszer csak füstgomolyag száll a bukó gépből fel, egy pillanatra — mint egy izzó meteor — lángokban hull a földre.

Egy ellenséggel kevesebb . . . de haj van az „Uci“-val is. Ő halálos csapást mért az olasz-gépre, de az olasz géppuska is eltalálta Sitterli főhadnagy géppuskáját. Sitterli főhadnagy tehetetlenül állt gépében és fogcsikorgatva kellett látnia, mint lövi a mint jobban közeledő új ellenséges gép az „Uci“-t. A gép teljes tűzbe került, a pompás szárnyakat átlukasztgatja az ellenséges lövedék . . . egyszer csak Sitterli főhadnagy lábát is lövés érte. Phosporos golyó roncsolta szét lábszárát.

Nincs más hátra, mint a legördületesebben menekülni.

A gép új lökést kap. 260 kilométeres sebességgel száguld, közeledik a földhöz, végre, végre . . . túl vannak a mi vonalainkon, megvannak mentve.

De a sors másként határozott. Kényszerkikötést „Notlandung“-ot kellett csinálni, Sitterli főhadnagy kibukott a gépből . . . sebahaj, kisebb zúzódásokat kapott csak. A roncsolt lábát csakhamar bekötözik, de

a karcsu, kis „Uci“ teljesen összezúzódva fekszik a földön.

Kórházból kaptam ma levelet. Sitterli András, a hős pilóta, ezredbeli bajtársunk írta:

„Sulyosan megsebesülve fekszem egy tábori kórházban és türelmetlenül várom azt az órát, amikor az orvos azt mondja: „most már biztos lehet benne, nem vágjuk le a lábát!“ Hiszen még repülni akarok.“

A levegőnek magikus hatása van. A ki karjai közé veti magát, azt nem engedi el, csak ha halálra nem szoritja magához.

A műtőasztalon. . . .

Két kézzel, puskatussal dolgozott,
Mikor rohamra ment;
Séhány kemény csapással Jánosunk
Nok taljánt tönkrevert.

Most itt hever a műtőasztalon,
Vérvesztéstől sápadt
Arcán a kín. Testén piros szájú,
Lőtt sebek tarkálnak.

Fehér teremben minden oly fehér;
Hónál is fehérebb.
Fehér a csend. . . . lábujjhegyen járkél
Hangja a beszédnek.

Nővérek egyike a sápadt arc fölél
Vigaszvirágot hint.
Hogy a késtől se fél a Jánosunk,
Csak a fejével int.

Puha lánykéz gyöngéden fogja le
A sápadt hős fejet,
A melyre titkosan az egyikük
Mély álmat hinteget. . . .

Nem érez már. . . . A drága vérben
Orvosi kéz kutat. . . .
Míg ő a világ leggyorsabb gőzösén
Repül be száz utat.

Repül. . . . repül. . . . most a faluba ér,
Négy éve nem látták. . . .
Nagy ég! Hogy bámulják sok csillagos
Piros hajtókáját.

Mellél, — melyen kis, nagy ezüst ragyog. —
Meg rangos járását.
Tisza partján termelt legényerdő
Legszebbik hajtását.

Babos kendő lobog már messziről. . . .
Valaki integet.
Véres műtőasztalon Jánosunk
Hangosan fölnevet.

Kurucz Miklós.

Kitüntetés, előléptetés.

Két Vaskoronarend. Régmúlt időkben (ó! most minden év egy századnak tűnik fel) 1914-ben 2 hőse volt ezredünknek. Az egyik *Hoczmán Rezső* ezredes, a másik *Kutka István* alezredes. Mindegyik kitartó, büszke katoná volt, harcos, a magyar faj karakterisztikumaival ékesek. Szemeink elé tolnak a régi emlékek, a régi harcok képei: s látjuk, mint küzd, vérték mint egy oroszlán, mint egy démon. *Kutka* alezredes, megsebesül, beköti hevenyészve sebeit s már is ott van katonáinak élén, lendületes bátorsággal veti rá magát az ellenségre. Mindkét vitézünket elfogta oly sok százezer magyar ember sorsa: fogságba estek, ették a rabság sovány kenyerét, de visszajöttek s Ő Felsége nem felejtkezett meg derék vitézeiről s elküldte mindkettőjüknek vitéz és bátor magatartásuk elismeréséül a 3. osztályú Vaskoronarendet a hadidiszteménnyel.

Tiszti kitüntetések. *Teplan Gergely* t. segédlelkészt az újlagos legfelsőbb dicsőre elismeréssel tüntették ki. *Pösch Gusztáv* t. segédlelkésznek a 2. osztályú lelkési érdemkeresztet a fehér-vörös szalagon adományozták és *Hacker Béla* t. hadnagy a legfelsőbb dicsőre elismerésben részesült. — A m. kir. 39. hadoszt. par.-ság *Szlatinszky András* főhadnagy, g. t. et és *Számel Dániel* t. zászlóst II. o. ezüst vitézségi érmmel tüntette ki. *Mares Géza* t. hadnagy bronz vitézségi érmet kapott.

Kitüntetés. (A 104. számú Rendeleti Közlönyből.) 3. osztályú katonai érdemkeresztrel tüntették ki *Szilvay József* t. főhadnagyot. — Nagy Gyula százados legfelsőbb dicsőre elismerésben részesült.

Kinevezés. (A 103. sz. Rendeleti Közlönyből.) *Hoczmán Rezső* alezredesét 63. rangszámmal ezredessé és *Kovács Béla* százados gazdasági tisztet 1. rangszámmal gazdasz őrnaggyá nevezték ki. *Sucha Jenő* t. zászlóst január 1-ei ranggal t. hadnaggyá (768), *Schäffer Béla* e. é. ü. t. zászlóst 1917. január 1-ei ranggal (1126) egészségügyi hadnaggyá nevezték ki. 1917. augusztus 1-ei ranggal lépett elő *Jakab Emil* Sándor és *Pszotka János* t. e. ü. zászlósok t. e. ü. hadnaggyokká. Előbbi rangszáma 11-12, az utóbbié 27-10. *Battik Elek* egészségügyi zászlós 1918. május 1-ei ranggal lépett elő t. e. ü. hadnaggyá. *Káldor Lipót* szkv. hadnagy 1915. május 1-ei ranggal (46) szolgálaton kívüli főhadnaggyá lett kinevezve. Népfelkelő főhadnagy lett *Himmier Géza* népf. hadnagy 1914. november hó 1-vel. (A 106. számú Rendeleti Közlönyből.) *Vértés Andor* és *Dessewffy Arisztid* gazdasz tiszthelyettesekké léptették elő.

Személyi hírek a pótzászlóaljnál. *Illés Ödön* őrnagy a hadsereg főparancsnokság rendletére a 315. honv. gy. ezrednél zászlóaljparancsnok lett. *Minder Róbert* és *Gyurky Sándor* századosok útbaindultak az inotai tájékoztató tanfolyamra — Orosz hadifogságból bevonultak: *Dihányi István* t. zászlós, *Percz József* npf. hadnagy, *Olejcek Nándor* t. zászlós. — *Strömpel József* t. hdgy kórházból bevonult. *Brúoth Antal* npf. főhadnagy bevonult az egri főtiszti igazoló bizottságtól. *Nagy Árpád* t. hdgy bevonult a győri kórházból.

Meissner Ignác npf. hdgy. bevonult egészségügyi szabadságáról. *Majoros József* tart. főhdgy bevonult a Csobánc utcai hadikórházból. *Pestuka Ferenc* t. hadnagy bevonult a miskolci élelmezési kormánybiztosságtól. *Dr. Vajda Zoltán* szkv. főhadnagy 28 napi szabadságra ment Szliácsra. *Dr. Pikler József* t. hdgy bevonult vizontlátási szabadságáról. *Gyarmathy József* t. hdgy bevonult a közétkezési kormánybiztosságtól.

Kitüntetések és előléptetések a különféle alakulatoknál. A K. u. K. IV. Feldbahn-parancsnokság *Molnár János* népfelkelő őrzetövé léptette elő. — A K. u. K. Kreusfeldgendarmerie Kmdo.-nál *Sztygi András* cím. tizedes cím. szakaszvezetővé lépett elő. — *Neuberger Antal* cím. szakaszvezető cím. őrmesterré, *Deák Péter* népf. cím. tizedessé, *Káráz János* cím. tizedessé, *Szatmári Ambrus* József cím. tizedessé lépett elő a cs. és kir. tábori esendőrtart. I. oszt. parancsnokságn. I. — A m. kir. 314. honv. gy. e. parancsnokság *Husz János* és *Mihály András* őrzetöket tizedesekké léptette elő — A m. kir. 315. honv. gyalogezred parancsnoksága II. osztályú vitézségi érmmel tüntette ki: *Zsvor Benjámín* népfelkelő őrzetöt, *Illés Dániel*, *Laubert Simon*, *Medvegy Ferenc*, *Rösenberg János*, *Bálint Pál*, *Suriga József*, *Cserovszky István*, *Balázs András*, *Piljár József*, *Grics Jenő* népfelkelő újoncokat. — A m. kir. 315. honv. gy. ezrednél I. o. vitézségi érmet kapott *Balog József* őrzetö; II. o. vitézségi érmet *Czuder János* tizedes, *Fábián József* őrzetö, *Rubint Nándor* szakaszvezető, *Urbanecsk Gyöngy*, *Boros Barna* és *Pataki József* őrzetöket kaptak. *Bronz* vitézségi érmet kaptak a 316. honv. gy. ezrednél *Lupták Mihály* és *Lapiny Imre* honvédek. — A m. kir. 21. honv. gy. ezred parancsnoksága II. o. ezüst vitézségi érmmel tüntette ki *Lisszauer Ábrahám* honvédet. — A m. kir. 64. honv. távbeszélő osztag parancsnoksága I. o. vitézségi érmmel tüntette ki *Gajdár Lajos* honvédet. — A m. kir. 308. honv. gy. e. parancsnokság *Ádám Sándor* és *Kosztó János* honvédeknek a bronz vitézségi érmet adományozta. — *Mackó János* honvéd II. o. ezüst vitézségi érmet kapott a m. kir. 64. honv. távbeszélő osztagnál. — A m. kir. 70. honv. hadoszt. távbeszélő osztag parancsnoksága II. o. ezüst vitézségi érmmel tüntette ki *Szuhay Zsigmond* honvédet. — A m. kir. 3. npf. gy. ezrednél *Nagy Ferenc* tizedes II. o. ezüst vitézségi érmet kapott.

Repezdarabok.

Egy „repezdarab“.

Nemrég vonult be ezredünkhöz egy fiatal tisztünk, aki zenei talentuma miatt mellékfoglalkozás gyanánt azt a megbízást kapta, hogy a muzsikus népséget „kissé rendbe szedje“.

Foglalkozik is a bandával és igyekszik azt néhány új és kedvelt dalra betanítani. Többek között sorra került a népszerű zeneszerzőnek, *Zerkovitz*nek egyik, mostanában annyira közkedvelt műve, a „*Bözi ne sirjon . . . !*“ Próbálgatják a fiuk, de nehezen megy nekik a dolog. Főleg a kísérettel nem tudnak megbirkózni. Végre is kifakad az egyik fekete legény:

— Tudtam én, hogy baj lesz a Bözsiivel!

Asztrachán.

A Volga menti városok egyikének legérdekesebbje Asztrachán. A kirgizek, kalmúkok; a tatárok, perzsák, örmények és még öt vagy hat más nemzetiségű és viseletű nép rendkívül érdekes képet ad a városnak. A ringeteg kóborló kutya, a sok mecset önkéntelenül a keletre emlékeztet, dacára annak, hogy a lakosság legnagyobb része orosz.

Óriási hal, kaviár és szörme exportja révén már a háború előtt is hallottunk róla és azóta még inkább ismertebb lett, különösen nekünk magyaroknak, akik egy időben a XV-ik századra emlékeztető módon töltöttük fogságunkat. Vonatkozik ez különösen tisztjeinkre, akiknek helyzete összehasonlíthatatlanul nehezebb volt a legénységénél és akik igazán csodálatra méltó önmegtagadással, türelemmel tűrték és szenvedték fogságuk keserves büntetését és Szokolovszky kormányzónak — a kormányzósg legrettegettebb kényura — vérlázító és minden emberi képzeletet föltümuló rendelkezéseit. — Azonban kezdem legelől.

A háború elején csak cseh, lengyel és más szláv nemzetiségű foglyok kerülhettek Asztrachánba, akiket már akkor több kedvezményben részesítettek. Magyarak csak elvétve kerülhettek ide, mert tudjuk, hogy bennünket vagy Ázsiába vittek, ahol 50—60° hőség van, vagy Szibériába, ahol már szeptemberben 30° a hideg. De mit tesz isten! A szlávok között járvány dühög; rövid idő alatt elpusztul vagy 6000 ember, amire az oroszok tekintettel arra, hogy az idegenek nem bírják a kiimát, elhatározzák, hogy Asztrachán büntető láger lesz s csak magyarokat és germánokat transzporálnak oda. Így történt! A szlávok elkerültek és helyükbe magyarokat tettek; német csak kevés. Későbbben Asztrachánba kerültek — jól figyelni — büntetésből az austro-magyar érzelmű szláv tisztiek is. Eleinte még sem volt oly rossz dolguk, mert sétálni mehettek, sőt a városba is beengedték őket bevásárlás céljából.

De nem tartott sokáig.

Ugyanis a fönfentlített kormányzó német fogságból hazaérkezett. Őt a háború kitörése Marienbádban érte, Németországon keresztül akart haza jutni, de a németek lefogták és internálták. Teljes 9 hónapot volt fogságban, amíg egy vele egyenlő rangú német tiszttel kicserélték. Első tevékenysége az volt, hogy ugy civil internáltaknak, mint a hadifoglyoknak szigoruan megtiltotta, hogy a főutcán, amelyben ő lakott, mutatkozzanak. Ha mégis megtörtént, akkor az utcasarkon álló rendőrt, a foglyot kíséző muszkát és magát a foglyot is megbüntették.

Ebben az időben történt, hogy az egyik tiszt-táborból egy zászlós megszökött. Másodmagával lakott s éjjel az ablakon szökött, hogy délután 5 órakor az egyik hajóállomásra perzsa vezetőjével Bakuba s onnan tovább Perzsián keresztül haza jusson. A tábor parancsnoka azonban — osztrák kapitány volt — félve esetleges büntetéstől, már korán reggel bejelentette a zászlós szökését az orosz katonai parancsnoknak, aminek következtében a zászlós nem utazhatott el s Szilvy őrnagy szolgálója közvetítésével hozzám küldte, ahol 2 héti lakott s amidőn az utána való kutatás alábbhagyott, utbaindult. Két hónappal később Teheránban a csehek elfogták. Szobátársát lezárták azzal, hogy zárva tartják mindaddig, míg a zászlós

elő nem kerül; szerencséje volt, mert csak 10 héti „ült”.

A többi tiszt is nagyon megszenvedett e szökésért; rabok lettek a szó legszorosabb értelmében véve. A táborok szobáinak ablakszárnyait kívülről és belülről leszögezték — itt meg kell jegyezni, hogy Asztrachánban a tisztiek a város belsejében szállók-, iskolák- stb.-ben voltak elhelyezve — s csupán a „fortuskát” szellőztető (25/25 cm. nagyságu) nyílást hagytak nyitva. Az ily szellőztető lyukak csak Oroszországban léteznek. Ugyanis a hidegekre és óriási szélviharokra való tekintettel az ablakszárnyakat már kora ősszel „legittelik”, a szobát kvázi hermetice elzárják a levegőtől s így maradnak a lakások, hivatalok késő tavaszig.

A sétára való engedélyüket elvonták, a városba csupán tisztiszolgáik mehettek s az udvarban is csak az tartózkodhatott, akinek orvosi engedélye volt.

Ugyebár, nem kell hozzá nagy elképzelő tehetőség, hogy az ember ne tudja megítélni, hogy mit jelent az erős, egészséges embereknek 40—50°-os hőségben állandóan a szobában ülni. A vasidegekkel bírónak is tönkre kell mennie.

Amikor már vagy négy hete ültek így, tettem első látogatásomat civilben tisztjeimknél. Megijedtem, mikor megláttam őket. Vézna, sápatarcu gyermekeknek láttam az azelőtt egészségtől duzzadó magyar katonákat. Legtöbbje ott ült ágyán, kifejezéstelen szemekkel a semmiségbe bámulva; mások ökölbe szorult kézzel ülnek s ajkuk néma mozgásából ítélve, káromkodnak, átkozódnak. Istennem, az embernek önkéntelenül örültek házára kell gondolni s csak egy vágya van: menekülni, menekülni el innen és — felejtetni, mit látott. Már a külső kapu kilincsét fogtam, amikor egy 9-es hdpj. utánam jött s suttofgva mondja: „S... , az isten áldjon meg, segíts ki innen Meg kell örülnöm.” Megmondtam neki, hogy hármily összeg árán kiscserelje meg, hogy este a muszka őt kiengedje, jöjjön el hozzám s a többit megbeszéljük. Két nap múlva eljött. Közben azonban egy orosz tábornok inspicálni jött, a rabélet megszűnt, naponta sétálni mentek és fürdeni a szabad Volgába. — Következő tervet szőttük: Két-három barátja segítségével a szükséges civilruhát kiviszik magukkal a Volgához, míg a többiek fürdenek, ő átöltözködik s katonaruháját, a zsebekben néhány rubellel, cigarettatárcával s néhány hazulról jött lappal ott hagyja a többi ruha között. Nagyszerűen sikerült! Másnap olvassuk az újságban, hogy a „Dom Kurotschkin” egyik tisztje belefutott a Volgába, majd három nappal később, hogy a belefutott tiszt hulláját itt és itt a víz a partra vetette Jókat mulattunk az eseten. A hadapródjelölt első állásában mint műbutorasztalos működött, de azért elég viszonytárságon ment keresztül, majd legközelebb többet róla s más tiszt- iparosokról is.

Zerant.

Daubner tábornok távozása.

Ő cs. és kir. Felsője parancsára Daubner Samu vezérőrnagy, dandárunk vitéz és mélyen szeretett parancsnoka eltávozott körünkől és ideiglenesen átvette a 61. h. gy. hadosztály parancsnokságát.

Mélyen fájlaljuk vitéz parancsnokunk távozását, hogyne, hiszen a világháboru minden szenvedését, baját megosztotta velünk a háboru elejétől kezdve.

Ezen alkalomból a hadosztályparancsnokság a H. o. paráncsban nagyszerű, lendületes szavakban bucsuztatta el, amit alább közlünk:

Ő cs. és kir. Apostoli Felsője Daubner Samu tábornokot, a 78. h. gy. dandár parancsnokát a 61. honvéd gyaloghadosztály ideiglenes parancsnokává legkegyelmesebben kinevezni méltóztatott.

Ezen kinevezésből kifolyólag mindannyiunkat nagy veszteség ér ugyan, másrészt azonban velem együtt a hadosztály minden egyes tagja szívből örvend azon kitüntetés felett, hogy a Legfelsőbb Hadur kegye és bizalma őt e fényes és felelősségteljes állásra kiszemelte.

A háboru első napjától kezdve rövid ideig mint a 10. h. gy. ezred, később mint a 78. h. gy. dandár parancsnoka szerzett örök dicsőséget a honvéd névnek. Tarnawotka, Dobrotyn, Limanova, Gorlice, Tymbark, Kalnikow, Kol, Brest-Litowsk elfoglalója, valamint a Magyaros-hegy visszafoglalása nemcsak hősi csapatainak érdeme, hanem az ő kiváló egyéni és vezéri képességei szintén fontos szerepet játszottak e győzelmek kivívásakor.

Fáradhatatlan szorgalommal és odaadó igyekezettel nevelte, oktatta és vezette dandárának tisztikarát és legénységét s e munkálkodása ép oly eredménnyel járt; mint eddigi katonai pályáján mindazon ténykedései, melyek számára mindenki részéről osztatlan elismerést, Legfelsőbb helyről pedig ismételt magas kitüntetések adományozását eredményezték.

Midőn most, négy évi megszakítás nélküli, érdemekben és sikerekben oly gazdag működés után a hadosztály kötelékéből kiválik, hogy hivatásának egy magasabb polcon eleget tegyen, — legteljesebb elismerésem és köszönetem nyilvánítom a 78. h. gy. dandár élén kifejtett működéséért és a legőszintebben kívánom, hogy új állásában kifejtendő munkálkodását Isten áldása és ennek segítségével a legteljesebb siker kísérje.

Bucsut mondok ez alkalommal a távozó bajtársnak is, kit ittlete alatt mindnyájan a legbensőbb bajtársi szeretettel vettünk körül. Az új körben bizonyára szintén meg fogja találni előljáróinak bizalmát, valamint azon bajtársi ragaszkodást és nagyrabecsülést, melyet itt mindnyájunk részéről teljes mértékben kívánunk.

A bajtársi ragaszkodáson kívül a hadosztály dicsőséges múltja legyenek azon kötelékek, melyek szívét hozzánk fűzik s ne feledje el soha a hadosztály régi jelszavát: „ELŐRE.”

Hírek.

Zápor.

Megszámlálhatatlan a gond, a kétség és az önkínzás, megszámlálhatatlan a meg nem értés, a rossz-akarát, a felületes bíráló, megszámlálhatatlan az emberek rosszmájúsága, a dologról való nem elmélkedése.

Könnyű annak, ki gond nélkül tud nevetni, ki meg nem érzi a zokogást, kinek nincsenek könnyei.

E mondatokon forgattam fejem és irigykedő eszeveszettséggel szerettem volna csak egy órát, egy rövid kis órát életemben, mely idő alatt csitulna bennem a lelki birkózás, a gondolatok komoly, nagy tornája.

Ó! mily jó lenne, ha jönne egy csapkodó zápor, egy nagy, viharos nyári zivatar, mely elöntene lelkem aggodalmaskodó billentyűit, megtisztítana a siró gondtól s mint a zápor után megtisztult föld, fű, fa, virág, olyan csillogó, mosolygó, felnevető lenne a lelkem.

Miért van az, hogy az élet ezermást derűs, örökké jókedvben szemlélődő szemekkel áldott meg, engem pedig a kétségek és gyöttrődések fekete palástjával vont be.

Csak jönne az áldást, a jókedvet hozó zápor, csak jönne és felrázná bennem a nevetést: milyen jó volna. Lovagolnék apró mesék csodálatos képein, beszáguldanám a világot ezer meseszárnyon, megmosolyognám a kételkedőket, a gondokon gubbasztókat: régi önön magamat.

Megfesteném az életemet színesen, szép világos esetvonásokkal, eltűnne mellőlem a háború rémképeivel, befognám a fülem, hogy ne halljam (és mily könnyen befognám) a siró vihart, a tépelődő panaszkodókat. Talán még — mint a gond nélkülű faunok — tilinkó vagy sipszó mellett táncra perdülnek és éneklő nimphák karjaiba vetném magam. Győnyöző hort innék és földhöz vágnám a kiűritett kelyhet: enyém lenne a mosolygó világ könnyűvérűségével.

Egy koldús éneklő, jajgató hangja riaszt fel ábrándozásaimból. Mankós, agyonfáradt katona megy el ablakom alatt, ott egy nemetszázad felvirágozott katonai sorai menetelnek némán, hangtalanul: visszazökkenek a valóságba, megérezem megint: háború van, gyilkolják egymást az emberek. Talán ebben a pillanatban ezer új, friss megözvegyült asszony teszi fel fejére a megszomorodás szimbólumát: a gyászfátyolt. Most megéreztem, mily jó azoknak, kik sirni tudnak s akik meglátják a könnyeket. A nevetők nem érznek semmit, csak ezerszer pillanatnyilag megisméltlődő örömet, a szomorúság embereié a bánat végtelensége és fenségessége, övék a világ megtermékenyülő könnye, övék a sok özvegy asszony és gyermek szíve.

Zápor: derűt, csillogást hozó zápor: ne közeledj felém, hadd legyek egy folyó könnyeimmel, szomorúsággal és bánatommal.

Gáspár.

A dandárparancsnoki változás. Daubner Samu vezérőrnagy távozása folytán a dandárparancsnokságot ideiglenesen Jankovich Ferenc ezredes vette át.

Dr. Székely Béla ezredorvos augusztus 5-én orvosi szemlét tartott a menetszázadok felett, mely alkalommal örömmel láttuk viszont volt pótzászlóalj- orvosfőnökönket.

Áthelyezések. Köpf e. ü. hadnagyot az I zászlóaljhoz helyezték át. — A vonat egészségügy szolgálatát Bakay Jenő e. ü. t. hadnagy látja el. — Számel Dániel t. zászlóst a vonatparancsnoksághoz osztották be.

Halálozás. Boldis Pál népfelkelő ujonc bajtársunk, ki a 11-ik aratószázadba volt beosztva, hirtelen meghalt.

Tanulmányon. Vashegyi Tivadar t. e. ü. hadnagyot a hadosztály e. ü. oszlopához vezényelték tanulmányozás végett.

Fényszóráj pótlására bevonult az ezredhez: Zsurazics István őrmester és Barna Mihály, Bornhardt Konrád, Görgös Imre, Fonta György, Szabó György honvédek.

Előléptetés a pótzászlóaljnál. A m. kir. „C” tartalékos tiszti iskola parancsnokság a következő e. é. önkénteseket léptette elő e. é. önk. őrzetövé: Beer Oszkár, Blaskó Károly, Herczka Armin, Molnár Sándor, Flittner Károly, Bank Arzén, Reinhardt László, Walther Nándor, Balóczy Vilmos, Benedik János, Krnács János és Petrivalszki Aladár. A pótalj par.-ság Neumann Farkas Vilmos tizedes cím. szakaszvezetőt Kemény Izsó népf. tizedes cím. szakaszv. és Heutschy József népf. tizedes, címz. szakaszvezető szakaszvezetővé léptette elő — A m. kir. „C” tart. tiszti isk. parsága 1918. évi augusztus hó 7-én előléptette: e. é. önk. tizedessé: Herczka Armin, Molnár Sándor, Vitális Sándor e. é. ö. őrzetöket, — önk. jelölt tizedessé: Flittner Károly, Reinhardt László, Valther Nándor, Waloczi Vilmos önk. jelölt őrzetöket, — Szlávik Iván e. é. önk. jelöltet. — E. é. önk. őrzetövé: Bálint Géza, Bagyinszki Kálmán, Bothár Sándor, Csupák Elemér, Gajdár Jenő, Gonda László, Kertész Jenő, Singer Tivadar, Szántó Ernő, Szöllös István, Tarján Róbert, Urbán Dezső, Weil Sándor, Strelinger Oszkár, Lollok István, Urbán Kálmán e. é. önk.-et, — e. é. önk. jelölt őrzetövé Bálint Kálmán, Oranszki János, Pálffy Dezső, Lisszauer Gyula, Petrán Jenő, Pongrácz István, Puchy Béla, Schur Gyula, Sznopkó József, Uthy Sándor e. é. önk. jelölteképvj. őrzetökké, — Leporisz László, Németh Mihály, Ratkovszki Rezső, Stern Ernő, Susitzki Zoltán, Gaál Samu, Kirschner Viktor kpvj. npf. — 1918. évi augusztus hó 8-val: Gonda Zoltán, Stollmann Gusztáv, Szőke Károly, Vályi Imre e. é. önk. és Kubinyecz Emil e. é. ö. jelöltet őrzetövé léptette elő.

Szabadságra ment: Szlatszky András hadnagy és Halát Pál t. hadnagy.

Géppuskások érkeztek. Augusztus 3-án 4 kézi géppuskás szakasz vonult be az ezredhez. E szakaszokkal jött: Horváth Lajos hadnagy, beosztották az 1. századhoz, Jutkovits Farkas t. zászlós (3. század), Ubrankovits József törzsőrmester (7. század) és Geguss István t. zászlós (9. század).

Menetszázadok útbaindulása. 12. Menetszázad indult útbá az utóbbi napokban a kiképzőcsoportokhoz. E menetekkel mentek ki: Köteles István, Zorkóczy József, Dr. Strömpel József, Kachnics János főhadnagyk, Nagy Árpád, Dr. Altstock Miksa, Stocker István, Buda József t. hadnagyk és Szücs László t. zászlós.

Besztercebányai hadikiállítás jövedelmének elszámolása: Felülfizetések és adományok 3438 K, belépő jegyek 3027 K, festmények, lev. lapok, fényképek, plakettek stb. 1052 K, buffet 862 K 04 f, Konfetti és tombola 1346 K, Dr. Máriássy felolvasása 1042 K, Füzési karikaturák 120 K. Összes bevétel 10987 K 04 f, Kiadások 3234 K 10 f, **tiszta jövedelem 7752 K 94 f.**

Balassagyarmati hadikiállítás jövedelmének elszámolása. Felülfizetések és adományok 7990 K 40 f, belépő jegyek 3741 K, fénykép, lev. lapok, plakettek, festmények stb. eladásából 1824 K 48 f, buffet 1056 K 70 f, Füzési karikaturáért 495 K, Katalógusok 366 K, Dr. Máriássy főhadnagy felolvasása 604 K, mozi előadás 50 K 20 f, összes bevétel 16127 K 78 f, Kiadások 1953 K 60 f, **tiszta jövedelem 14174 K 18 f.** — *Felülfizetések és adományok:* Nógrádvármegye 1000 K, Dr. Sztanyovszky Sándor, Gróf Wilczek Frigyes, Balassagyarmati Takarékpénztár, Gróf Mailáth Gézáné 200—200 K, Bende Gyula, Hanzely Gyula, Máriássy Gyula uradalmi felügy. Zsélye, Gellén Aladár, Gróf Keglevich István Ipolykúrt, Balassagyarmati Népbank, Agrár és keresk. bank, Hitelintézet, Báró Buttler Ervin, Gróf Mailáth Géza, Heimné, Elfer Mór, Sooky Endre, Huszár Elemér, Herzfeld Frigyes, Dr. Csengey Gyula, Prónay Mihály, Rakottyai György és Társai, Selmezy Miklós, Gróf Pejacevich-Miko Endréné 100—100 K, ifj. Kuhinka István 86 K, Dezső Ödön 60 K, Heksch Béla, Losonczy gözmalom Alsósztrégo, id. Kuhinka István Málnapatak, Fejér József, Mantuanó Ernőné, Török Zoltán Losoncz, Farkas Zoltánné Kiskürtös, Keresk. R. T., Bende Miklós földb. Középpalojta, Dr. Bogdán Aladár, Kohn Ignác, Borosberényi uradalom, Huszár László, Fischer Jakab Érsek-Vadkert, Pongrácz György, Nagy Mihály alispán, Bende Lajos, Báró Jeszenszky Sándor, Báró Soly-mossy Jenő, Bende Mihály erdőfelügyelő, Dr. Scitovszky Aladár, Kolener Testvérek, Légrády, Herzog Ignác 50—50 K, Kohn Ede fakereskedő, Kohn Ede fakereskedő 46—46 K, Fischer Béláné 44 K, Dr. Bogdán

Aladár, Felsenburg Gyula, Weisz Ödön 40—40 K, özv. Bende Sándorné 34 K, Dr. Paczoly Zoltán, Schwarcz Samu, Gróf Degenfeld Miklós Szirá, Báros Schosberger Rezső, Dr. Somló József, Dr. Hermann Lajos, Morvay György 30—30 K, Hackenberger Gyula, Dr. Holló Dezső, Közgazdasági Bank, Rimamurány-Salgótarjáni vasmű R. T., Mannheimer Leo, Szamek Manó Vác 25—25 K, Dr. Takácsy Ákos, Dr. Bogdán Mihály törzsorvos, Sinkovics Ferencné, Dr. Battik Frigyes püspök, Himler Bertalan Póltár, Hubay Jenő, Sándor Arnold főhdgy, Schiffler szdos, Gerő József, Wertheimer Zsigmond főhdgy, Somló Mariska, Ferencendi Zárda Füle, Roth József áll. főnök és neje Pákozdy Zsigmond kigyző Alsóesztergály, Rainiss István Nagylibercse, Dräxler József, Wagner Sándor Losonc, Freund Artúr, Vályi János, Zemann Mihály, Stépháni Ervin, Honti Rezső, id. Bererdy Jenő, Szabados Gyula, szécsényi Szabó János, Havas Gyula, Megele László, Gosztovay Pfalz Rezső ezredes 85. gy. e. 20—20 K, Banner Jenő 18 K, Kondor Vilmosné, F. tsek Emil főhdgy 16—16 K, Hoffmann Vilmos, Oláh Dezső, Baumann Miklós 14—14 K, Hajdu Lajos 12 K, Déli Hírlap — Patak Miksa, Salgó Gáborné, N. N., Schwarcz Mór földb., Dr. Grünbaum Aladár. Pollatschek Rezső, Csúry Béla őrnagy, Szutórisz Irén, Szeghő Lajos cipész, Dr. Kardos Sándor, N. N., Dr. Szirtes Zsigmond, Szűcs Sándor, Kelemen Gyula N. N., N. N., Csaplovics György Terecske, Bodó Gusztávné Terecske, Berczel Samu, Schönberg Fülöp, Lestyánszky Nándor Patak, Pompe Hugó, Schlegel József, Ticsenszky Béla, Aranyossy Béla, Thuróczy Margitka, Krudy Lenke, Novák József, Dr. Valdapfel Leo. Vértes Arnold, Dr. Metrli Aladár, Dr. Müller Béla, Pollatschek Sándor, Hollós Izidor, Göbl Arnold, Szalay István, Károly Mihályné, Kondor Ármán, Döbrey Sándor, Suszdek Jakabné, Meissner Emil, Goldmann Jenő Kovácsi, Káposztássy Gyula Kékkő, Somogyi Géza, Sztancsik Bagyoszláv, Dr. Horváth Zoltán, Prónay Péter, Csopkovic György, Szabacys Lajos, Velics Lajos, Bory László, Bory Sándor, Barok Józsefné, Ruzsinkó Antal, Kohn Lipót, Wellibil Károly, Leopold, Dr. Czimmer Miksa 10—10 K, Kovács Ilonka 9 K, Kürthy Jakab, N. N., Kacskovics Andor, Stoisch Béla szdos, Breisach Adolf főhdgy, Frankl József hdgy. Schvirbeli Lajos, Schvirbeli Géza, N. N., Reiner B. főhdgy, Benkó József, Zemann Mihályné, Gutmann szdos, N. N., Pethő Gyula, Vadász I., Kohn Izidor 8 - 8 K, N. N. 7 K, Kacskovics Jenő, Kürthy Ernő, Víz Zsigmondné, Vlaszaby Béláné, Kubinyi Konrád, Kovács ref. lelk., Roth áll. főnök, N. N., Galfi Nándor, N. N., Okolicsányi Józsefné Szirá, Kondor Vilmos, Dr. Gerő Mór 6—6 K, N. N., Bély Istvánné, Valusek N. Kmesok Karla, Perényi István, Frey Miksa, Wagner Rezső S-tarján, Szokolovszky Bence Nyústa, Kaminszky Ágoston, Bogenglück Mór Fia, Duray János, Káposztássy Imre, Krausz Ágoston 5 5 K, Kohn Pirike Mikszáthfalva, Berban Ilona, Gazdik Gyuláné, Elfér Ede, Gerhard főszámvevő, Simon József, özv. Mihálicska Samuné, N. N., Hegyi Béla, Shoh Mihály, Léway Sándor, Vitális Béla 4—4 K, N. N., Taborshkyné, Semberey István p. ü. ig., Salgó Gábor, N. N., Löwy őrm. 85. gy. e., Várady Ilonka, N. N. 3—3 K, Eszenyei Lászlóné, Vrabély István, Gyürky Áron, Ternér Mór szkv., N. N. N., Kovács Etelka, Kirselnmajer Lajosné, Krudy István, N. N., N. N., N. N., N. N., ifj. Ujcsék Pál, Koross I., Lipták András,

N. N., Baksa László, Krausz Lipót, N. N., N. N., N. N., Altorjay László, Liptay B. Jenő, Torma Károly szdos, Biczó Pál 2—2 K, Kovács Etelka, 1 K 20 f, Szendre Zoltán, Szelverky Géza főhdgy, Tólos Szilveszter, Popol p. ü. fővigyázó, Varga Dezső s. lelk., Orosz tolmács 1—1 K, Gyűjtőveken 132 K.

Adományok az özvegy- és árvaalpra. Körjegyző Száspelsőcz 31 K, Fillo János 60 K, Körjegyző Vámos 20 K, Állományiroda gyűjtő perselye 1024 K 06 f, Magda Elek 70 K, Benyács Károly 50 K, Filla Lajosné 20 K, Pór Ernő hdgy. 20 K, Vizslás község 6 K 30 f, Osztr. Magyar Bank koszoru megváltás Baintner Ottó elhalálózása alkalmából 50 K. **Összes bevétel 1351 K 36 f.**

A 307. honvéd gyalogezred történelme. A Csernovitzot és egész Bukovinát védő híres 307. honvéd gyalogezred története a pozsonyi 13. honvéd pótzászlóaljnál iratik meg. Minthogy az ezred az egész országból állított össze és mert az ott szolgálatot teljesített tisztek jelenlegi tartózkodási helye részben ismeretlen, ezton is kéri a 307. ezred történetirői csoport, hogy mindazok, kik bármilyen rövid ideig szolgáltak a 307. ezred kötelékében, összes feljegzéseiket, fényképeiket, rajzaikat stb. stb. bocsássák a 13. honvéd pótzászlóalj: XVII. b) (307. ezred történet) csoportjának Pozsony rendelkezésére. A történetirői csoportnak szüksége van az összes tisztek címére is, miért kéri a volt 307-es tiszteket, hogy jelenlegi tartózkodási helyüket is közöljék.

A 16. honv. gy. ezred története a román harctéren.

Irta: *Dr. Máriássy Lajos* főhadnagy.

(II. rész, 8. folytatás.)

Természetesen a tapasztaltak és a valónak bizonyult kémjelentések és megbízható fogolyvallomások alapján észlelt tényeken felépült kép csak hiányos, nem teljesen felülélő lehet. Az utak azonban, minden togyatékosságuk dacára, határozott bepillantást engednek a román hadiszervezet beisejébe, háborus készütségük hiányosságába. A Görgey völgyben még a kezdet nehézségeivel küzdő román: 3 hónap háborus küzdelmeiben harcossá izmosult.

Megszokta a tüzet, a kénzitusát azonban még nem. Elszennvedte bölcs rezignációval a háborúval járó lemondást, nélkülözéseket, testi fáradalmakat.

Ezt tennie könnyebb volt annyival is inkább, mi-

vel a beletörődés keserű érzetét a hazai föld védelmének lelkesítő gondolata áthatotta s őt az előző nemtörődőmség megalkuvásából felriasztva, elkeseredett ellenállásra, lelkierejének megacélozására sarkal'a. Az erkölcsi tényező győzött a test nem akarása felett! Egy fogoly román tisztnek azon vallomása, hogy az otthoni kisebbség mesterséges, rikkoltzó lelkesedésével hadba kényszerített románt az első súlyos vereség után a hadjáratnak hazájába vitt borzalmi eltoppultságából s otthona védelmének szent voltát tárták szemei elé, ami azután ellenálló erejének nem várt fokozását eredményezte, — teljesen hű és igaz

A román katonának az erdélyi dulás alkalmával tisztjéhez intézett azon kérdése, hogy hol vannak az ő elnyomott testvérei, hiszen itt virágzó jólétben él mindenki, első derengés az öntudatra ébredésben! Teljes világosságot azonban csak feldult otthon lángjainak a hazai föld védelme közben kísértő, fenyegető réme gyújtott abban.

Ez az alaptalanul képzelt veszedelmet leküzdeni törekvő rendíthetetlen akarat az okt. végén lefolyt harcokban sokszor heves védekezésben szívós kitarásban nyilvánult meg.

Az ujoncból ellenfél lett.

Az erdélyi határvidéken álló román hadsereg Onesti, Targul, Okna, Darmanesti, Komanesti vonalában állott. Legénysége fiatal évfolyamból (1909—1916.) volt. A póttesteknél az 1917. évfolyam (ezredenkint 600—800 fő) ekkor állott kiképzés alatt, majd a novemberi harcok alkalmával már vonalba is került.

Utóbbi kiképzése a gyorsan bekövetkezett alkalmazás miatt hiányos volt. Nagy hátrányára szolgált hogy tényleges tisztikara goromba, foglyok állítása szerint pökhendi volt s hamarosan felmorzsolódott az első harcokban. Pótlásként nem állott rendelkezésre megfelelő tartalékos tisztikar. Utóbbiak nagyobbrész nem csak a szükséges műveltség, hanem a megfelelő katonai kiképzés híjával is voltak. A tisztirang eléréséhez a minőségi kellékek alacsonyra szabott mértékén kívül csak 1 és egy fél—2 havi kiképzés volt szükséges, ami az idő rövidege miatt nem is lehetett eredményes.

A gyalogsapatok felszerelése megfelelő. Lőszer hiány nem volt, inkább fegyverhiány. Gázálarcaikat rendszerint eldobták mint felesleges terhet. Élelmezés jó. Ruházat a későbbiekénél már feketeszínű, ami a hadiraktárnak túl korai kimerüléséről tesz tanuságot.

Téli felszerelésük fogyatékos. Távbeszélő anyaggal jól el voltak látva. Akkor még nem szorultak rá a tuskés drótból való vezetékre, mint az 1917. júliusi és későbbi harcok folyamán. Utász osztagok hiánya az ezredeknél nagyon érezhető volt. Létszám százezerenkint 160—200 fő, amelyekben a zsidók aránylagosan vannak felosztva.

Ezredenként 12 géppuska volt rendszeresítve.

A gyalogsági ágyúk 12 ágyuból álló osztagba voltak összpontosítva. Géppuskáik között volt a Chatterait 1916. m. 8 mm hegyes lövedékű géppuska, hűtőburok nélkül, hűtő csavarával. Hordtávolsága 2500 m. Kiképzésük a vele való bánásmódban gyatra.

Lovasságuk csak jelentő szolgálattal nyert termésszerszerűleg itt a hegyvidéken alkalmazást.

Tüzérségü: aránylag kevés volt, s nagyon érezhetővé vált a hegyi ágyúk és nehéz tüzérség hiánya.

Harcfelderítésük és biztosításuk hányos. Gyakran alkalmaztak polgári vezetőt a nehéz terepen. Előnyömulásnál nagyon óvatosak, szinte tétovázók.

Támadásnál 100 méter távolságról rohamoznak (nagy lármával. kürt és dobszóval.) Közelharcot nem bírják. Üldözéskor nem mozgékonyak.

A vezetésre általános panasz hangzott. Állítólag a tisztek hátulról irányították a támadásokat s személyes bátorság nem képezte erényüket.

A tiszt erkölcsileg nem állott felette legénységének és így akaratának érvényesítésében sokszor csak a fizikai nagyobb hatalomnak a magasabb rangfokozathoz fűződött állati nyersténye, nem pedig átértett fegyelem és példás viselkedés sugestív ereje volt a döntő fontosságú tényező.

(Folyt. köv.)

Uj regény! Uj regény!

Schumacher:

Lady Hamilton szerelme.

Fordította: SOMLYÓ ZOLTÁN.

12 koronáért

megrendelhető a „NAP“ kiadóhivatalában, Budapest, VI. Teréz-krt. 5.

A „Kultura“ könyvkiadó r.-t. kiadása.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Tábori posta 425.

Fiók szerkesztőség és kiadóhivatal Besztercebánya, ahová a lapnak szánt közlemények és előfizetési díjak küldendők. ○ ○

Kiadó: a m. kir. besztercebányai 16. honvéd gyalogezred történelmi osztálya.

Felelős szerkesztő: KUN BERCI.

Szerkesztő: GÁSPÁR ÁRPÁD.

